

Handläggare:
Jerker Olofsson

Kompletterande yttrande till förslag till ny organisation för grundskolan HT21

Innehåll

Kompletterande yttrande till förslag till ny organisation för grundskolan HT21	1
Inledning	3
Allmänt om ekonomin	4
Spara på stödpersonal	4
Spara genom att minska antalet klasser	5
Slutsatser	6
Allmänt om likvärdighet	7
Styrdokument	7
Forskning	8
Slutsatser	10
Allmänt om skolresultat	11
Slutsatser	13
Inkomna synpunkter	14
Allmänheten	14
Personal på Bergsnässkolan, Markusskolan, Skogsbo och Krylbo	15
Barnrättsprövning	16
By skola kvar i nuvarande form	17
Utgångsförslaget	17
Slutsatser	18
Lund skola kvar i nuvarande form	19
Minska klasser genom att skjutsa elever till Lund skola	19
Minska klasser genom att varje skola anpassar sin organisation	20
Slutsatser	20
Markus- och Bergsnässkolan	21
Slutsatser	22
Sammanfattning	23
Förslag till beslut	23

Inledning

Bildningsstyrelsen 2020-05-06 begär att det tidigare förslaget ska kompletteras med en beskrivning av konsekvenserna om By skola och eller Lund skola skulle behållas i sina nuvarande former utifrån perspektiven likvärdighet, resultat och ekonomi.

Utöver detta behandlas de synpunkter som inkommit via personal, allmänhet och barnkonsekvensutredning.

Slutligen presenteras ett justerat förslag till beslut avseende organisation för grundskolan från HT21

Förslaget som presenterades i april kallas nedan för utgångsförslaget och innebär:

För att bättre uppnå likvärdighet för alla kommunens elever, högre kunskapsresultat och en ekonomi i balans beslutas att

- *Undervisning i åk F-3 erbjuds från och med HT21 endast på By skola, Nordanö skola, Krylbo skola, Markusskolan, Skogsbo skola, Fors skola och Johan-Olovs skolan*
- *Undervisning i åk 4-6 erbjuds från och med HT21 endast på Karlbo skola, Bergsnässkolan, Skogsbo skola, Fors skola och Johan-Olovs skolan*
- *Undervisning i åk 7-9 erbjuds endast på Åvestadals skolan, Domarbagsskolan och Johan-Olovs skolan*
- *Lund skola läggs ned och lokalerna sägs upp*
- *Re-chefen Utbildning får i uppdrag att utreda*
 - *Hur rektorsområden ska se ut för att bäst gynna den nya modellen*
 - *Hur upptagningsområdena ska utformas för att bäst uppnå integration, förutsägbarhet och praktisk tillämpning*
 - *Riktlinjer för resursfördelning till respektive skola utifrån antal klasser*

Allmänt om ekonomin

Det har från fler håll efterfrågats underlag för de slutsatser som lite mer skissartat beskrivs i utgångsförslaget.

I utgångsförslaget redogörs för varför de enda möjliga besparingarna är att spara på stödpersonal eller att minska antalet klasser eller en kombination av de båda. Här redogörs tydligare för konsekvenserna och möjligheterna för detta. Där redogörs också för hur besparingsbehovet uppkommit. Här följer ett fördjupat resonemang med exempel på konsekvenser vid olika tänkbara fall

Spara på stödpersonal

Om besparingen inte ska påverka organisationen drabbar den istället stödpersonal. Stödpersonal är dels administrativ personal i vid mening, dels elevhälsa och dels personal som stöder det pedagogiska arbetet. Huvuddelen av den besparingen kommer att drabba de pedagogiska resurserna. Nedan visas ett exempel på hur en besparing kan se ut för att spara 14,5 Mkr. Här har tagits i beaktande att grundskolans bidrag för utökad elevhälsa inte längre kommer att vara möjligt att söka

Elevhälsa HT20

Typ	Antal	Sparas bort	Kvar
Skolläkare	1,0	0,0	1,0
Skolsköterska	7,7	0,5	7,2
Kurator	8,0	2,0	6,0
Skolpsykolog	2,0	1,0	1,0
Logoped	1,0	0,0	1,0
AST-handledare	1,0	0,0	1,0

Administration HT20

Typ	Antal	Sparas bort	Kvar
Rektor	10,0	1,0	9,0
Bitr rektor	5,9	0,5	5,4
Skoladministratör	7,0	0,5	6,5
Vaktmästare	7,0	1,0	6,0

Pedagogiska resurser HT20

Typ	Antal	Sparas bort	Kvar
Skolgrupp	21,8	13,8	8,0
Elevassistent	19,0	3,0	16,0
Klassresurs	8,4	8,4	0,0

Om exemplet ovan genomförs leder det till dramatiska konsekvenser. Samtliga klassresurser, alla elevassistenter som inte jobbar på särskolan eller mot elever med fysiska handikapp och större delen av skolgruppsorganisationen är borta. På hela grundskolan finns sammanlagt 8 personer (1 per 325 elever) som kan jobba med elever som har behov av stöd utanför ordinarie klassrumsundervisning. Minst fyra skolor blir helt utan sådan personal. Detta ligger inte inom det möjligas ramar och är inte överhuvudtaget tänkbart. Utanför dessa medel finns också centrala sökbara resurser för till exempel särskoleintegrerade elever (10 st) men det hjälper inte långt.

Spara genom att minska antalet klasser

Det andra möjliga sättet att spara pengar är som tidigare visats att minska på antalet klasser. Färre klasser innebär färre klasslärare och därmed möjlighet att i motsvarande grad behålla stödpersonal. Det kan göras antingen genom att det bestäms centralt i kommunen hur många klasser som ska finnas i respektive årskurs och därefter fördelar resurser efter detta. Alternativt överlåter man åt varje rektor att utforma sin klasstruktur efter vad den individuella elevpengen räcker till.

Hela organisationen anpassas till antalet elever per årskurs totalt i kommunen

Utgångsförslaget är att beslut tas inför varje ny åk4 hur många klasser antalet elever räcker till och fördelar dessa klasser på de mest lämpliga skolorna, varefter samtliga får välja skola. Här finns de skolor som erbjuder aktuell årskurs att välja på men inte övriga. Urvalskriterierna formuleras så, att det blir så förutsägbart och praktiskt som möjligt, men också så att integrationen gynnas.

Fördelar med ett sådant system är att det blir rättvist och lätt att förstå och valfriheten blir relativt stor. Här finns också tid att informera grupper som vanligtvis är aktiva i sitt skolval på ett sådant sätt att de har en reell möjlighet att göra ett aktivt val. För skolorna blir det förutsägbart och organisationen blir långsiktigt hållbar.

Nackdelar kan vara att elever som bor nära varandra och tidigare gått i samma skola från åk4 hamnar i olika skolor.

Den här modellen kräver att resurser tilldelas utifrån antal klasser det beslutas att respektive skola ska ha istället för antal elever.

Utgångsförslaget bedöms spara 8,5 Mkr genom att minska antalet klasser och gå ur Lund skola. Övriga 6 Mkr behöver sparas på stödpersonal, till exempel som nedan

Elevhälsa HT20

Typ	Antal	Sparas bort	Kvar
Skolläkare	1,0	0,0	1,0
Skolsköterska	7,7	0,5	7,2
Kurator	8,0	0,0	8,0
Skolpsykolog	2,0	0,0	2,0
Logoped	1,0	0,0	1,0
AST-handledare	1,0	0,0	1,0

Administration HT20

Typ	Antal	Sparas bort	Kvar
Rektor	10,0	1,0	9,0
Bitr rektor	5,9	0,5	5,4
Skoladministratör	7,0	0,5	6,5
Vaktmästare	7,0	1,0	6,0

Pedagogiska resurser HT20

Typ	Antal	Sparas bort	Kvar
Skolgrupp	21,8	1,8	20,0
Elevassistent	19,0	2,0	17,0
Klassresurs	8,4	5,0	3,4

Även detta blir ett svårt slag mot de elever som behöver åtgärder utöver ordinarie klassundervisning. Med skolgrupper kvar och med eleverna samlade på färre skolor är möjligheterna dock avsevärt större att bygga upp en organisation som klarar stora delar av de elever som behöver särskilt stöd

Respektive skola anpassar sin organisation efter de resurser man får

Det här är den modell vi arbetar efter idag. Respektive skola får medel utifrån antal elever och förväntas anpassa sin organisation utifrån detta.

Fördelar med den här modellen är förstås att alla årskurser (F-6) kan erbjudas på alla nuvarande skolor. Varje skolas frihet att forma sin organisation ökar jämfört med utgångsförslaget.

Nackdelarna har varit uppenbara och omfattande. För att få sina resurser att räckta behöver man i den här modellen hitta sätt att begränsa antalet elevgrupper på den egna skolan och/eller begränsa antalet elever som erbjuds plats på skolan från förskoleklassen. För att minska antalet klasser blir man på många ställen tvungen att göra sammanslagningar av årskurser. Möjligheten att göra det på ett för undervisningen acceptabelt sätt kommer att variera mellan skolor och över tid eftersom antalet elever kommer att variera på respektive skola.

Exempelvis skulle Karlbo skola HT21 ha 81 elever på mellanstadiet vilket genererar medel till fyra klasser. Det betyder att man antingen kan ha fyra stycken 4-6:or eller två 4-5:or och två 6:or. Varje år därefter måste man titta över vilken organisation man har råd med och därefter eventuellt förändra. För elever och personal innebär det att man kommer att byta klasskamrater ofta och att förutsättningarna till lärande kraftigt försämras (se avsnittet om forskningsläget).

Elevpengen tillsammans med antalet elever bestämmer i den här modellen skolans resurser. För att spara 14,5 Mkr behöver elevpengen sänkas med cirka 5 500 kr. Det innebär i exemplet ovan att utöver att skolan behöver skapa en dålig organisation minskar skolans resurser med i Karlbos fall drygt 1 Mkr

På små enheter blir det ännu svårare vilket räkneexemplet nedan visar.

En skola med 55 elever

1 klass i mellanstadiet kräver 1365 min/vecka (all undervisning i helklass) = $1365/1080 = 1,26$ tjänst.

Av den sänkta elevpengen återstår 35 500 kr till personalkostnader.

55 elever ger $55 \times 35\,500 \text{ kr} = 1\,950\,000 \text{ kr}$

3 klasser: $1,26 \text{ tjänster} \times 3 = 3,8 \text{ tjänster}$

$1\,950\,000 / 1,4 / 12 / 3,8 = 30\,545 \text{ kr/månad}$ (1,4 är arbetsgivaravgifter, 12 är 12 månader)

För att överhuvudtaget ha en lärare i klassrummet åt de tre klasserna behöver man hitta tre lärare med en månadslön på högst 30 545 kr. Ingångslönen för utbildade lärare ligger på knappt 30 000kr. Utöver dessa klasslärare som ska undervisa i alla ämnen i helklass, sköta alla rastvakter, bussvakter, bibliotek, datorer och annat finns ingen annan personal att tillgå utom en halvtjänst skolgrupp. Det finns varken pengar till speciallärare eller någon resurs för elever som behöver stöd utöver ordinarie klassundervisning.

Den här modellen leder till samma orimliga konsekvenser som att bara spara på stödpersonal.

Slutsatser

Av de tre modellerna som beskrivits ovan är den enda som framstår som rimlig den att anpassa antalet klasser i hela organisationen efter antalet elever i hela kommunen. Därför är det en grundsten i förslaget att klasserna måste, åtminstone på mellanstadiet, bli färre.

Allmänt om likvärdighet

Det har efterfrågats ett bättre forskningsbaserat underlag för utgångsförslagets utgångspunkter avseende likvärdighet i skolan. Här redovisas därför de styrdokument vilka styr skolans verksamhet liksom forskning avseende likvärdighet i skolan.

Styrdokument

Skolans mest självklara styrdokument är **Skollagen** som i sin nuvarande form styr skolans verksamhet sedan 2011. Här nämns likvärdighet i utbildningen framför allt i **kapitel 1**.

Skollagen 1 kap

Syftet med utbildningen inom skolväsendet

4 § [...] I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Lika tillgång till utbildning

8 § Alla ska, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i denna lag.

I diskrimineringslagen (2008:567) finns bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningsområdet oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Lag (2014:960).

Likvärdig utbildning

9 § Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

Kapitel fem handlar Trygghet och studiero

Skollagen 5 kap

3 § Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero

Även i förarbetena till Skollagen diskuteras likvärdighet i utbildning och vad som härmed avses.

prop 2009/10:165 sid 638

att utbildningen ska vara likformig i betydelsen likadan utan att kvaliteten i verksamheten ska vara så hög att de fastställda målen kan uppnås oavsett var i landet verksamheten bedrivs

Det andra självklara styrande dokumentet är **Läroplanen Lgr11**. Här finns skrivningar i läroplanens del 1 (Skolans värdegrund och uppdrag) under rubriken **En likvärdig utbildning**. Där framgår bland annat att

”Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.”

I kommunen skrivs i Mål o Budget 2020-2022 att

”Varje elev ska ha möjlighet att nå kunskapsmålen utifrån sina förutsättningar”

Det är tydligt att man med likvärdighet i allmänhet menar att skolan ska anpassa sin undervisning till varje elevs enskilda förutsättningar så långt det är möjligt. Skolan måste hitta sätt att till exempel erbjuda stöd i olika former till de elever som behöver det och andra utmaningar till de elever som har behov av det. Skolan ska utöver detta organiseras så att det finns möjlighet att så långt som möjligt upprätthålla studiero, det vill säga att elever ska kunna jobba med sitt lärande utan att bli störda av andra.

Forskning

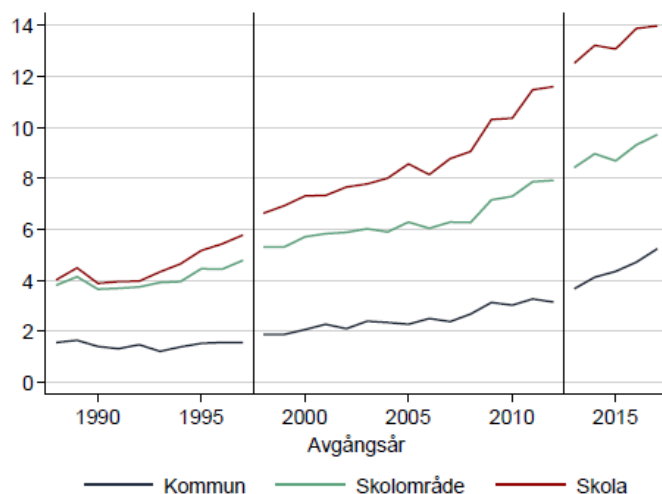
I den statliga utredningen *En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning* sammanfattas forskningsläget grundligt avseende flera områden. Ett av dessa områden som går igenom är just likvärdighet. SOU 2020:28 konstaterar att

Likvärdighet definieras därmed som en anpassning till elevernas olika förutsättningar. Skolans ansvar för elever som har svårt att uppnå målen för utbildningen understryks. Likvärdighet blir här en snarare en fråga om lika chanser än en fråga om lika resurser. (sid 165)

Frågan om likvärdigheten påverkas av segregation i meningen att elever liknande socioekonomiska förutsättningar samlas i kluster på samma skolor. SOU 2020:28 kommer fram till att den yttre faktor som påverkar en elevs resultat mest är vilken enskild skola går på. Anledningen är i första hand sammansättningen på övriga elever på skolan.

Det råder också bred enighet om att dessa ökande skillnader mellan skolor i mycket hög grad kan hänföras till ökad skolsegregation. Elever med goda förutsättningar att lyckas väl i skolan går alltså i allt högre grad på andra skolor än elever med mindre goda förutsättningar.

Figur 4.1 Andel av variationen av elevers betyg i år 9 som förklaras av kommun, skolområde och skola

LU:s not: Figuren visar intraklasskorrelationer för elevernas betyg i kärnämnen i Åk 9 med avseende på kommun, skolområde och skola. Skolområde definieras som den grupp av SAMS-områden där den vanligaste grundskolan är densamma. Den lodräta första linjen anger införandet av det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet på grundskolan, medan den andra linjen visar införandet av nuvarande betygssystem.

SOU 2020:28 sid 184

SOU 2020:28 visar vidare att på större skolor där elever oftare kommer från olika områden minskar betydelsen av skola för elevernas enskilda resultat. Slutsatsen är att

Skolor med blandade elevgrupper gör skillnaderna mellan skolor mindre
SOU 2020:28 sid 195

Även Skolverket har utifrån forskning och beprövad erfarenhet en uppfattning

”För att skolan ska vara en sammanhållande kraft i ett demokratiskt sambälle är det viktigt att elever med olika bakgrund möts och får möjligheter att skapa gemensamma erfarenheter och förståelse för varandra. En alltför omfattande skolsegregation kan alltså medföra ökade svårigheter för skolväsendet att genomföra både sitt kompensatoriska uppdrag och sitt värdegrundsuppdrag.”
Skolverket 2018a sid 39

IFAU, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk forskning utvärdering, gjorde 2017 en sammanfattning av läget avseende segregation i skolan och kom där fram till att

”IFAU:s samlade bedömning är därför att det är sannolikt att elevsammansättningen påverkar skolans arbetsmiljö och funktionssätt, och att segregationen därmed kan ha negativa konsekvenser för elever och samhälle. Av den anledningen är det (...) motiverat att sträva efter en mer allsidig sammansättning av elever mellan skolor”.
IFAU 2017 – remiss SOU 2017:35

IFAU har också nyligen (april 2020) kommit med rapporten **Jämlikhet i möjligheter och utfall i den svenska skolan**. Här förstärks bilden av att elevsammansättningen på en skola spelar stor roll för dess elevers resultat. Man konstaterar sammanfattningsvis avseende resultat och likvärdighet i grundskolan att

- *Under den studerade perioden har resultatskillnader mellan skolor och kommuner ökat, i bemärkelse att skola och kommun totalt sett fått större förklaringsvärde för elevresultaten.*
- *Boendesegregation kan förklara omkring 60 procent av den ökade betydelsen av skolan för elevresultaten. Resterande 40 procent kan hänföras till skolval även om vi inte kan utesluta att skolval också kan ha påverkat boendesegregationen.*
- *Elevsortering i observerade egenskaper förklarar huvuddelen av de ökade skolskillnaderna, men de senaste åren har skolans betydelse ökat svagt även för elever med samma mätbara förutsättningar. Till viss del kan dock en ökad dold selektion ligga bakom denna ökning av skolans betydelse. [...]*
- *Skillnaderna i skolresultat i grundskolan har ökat, dels i samband med införandet av det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet 1998, dels på grund av förändringar i elevgruppens sammansättning. [...]*
- *Familjen är mycket viktig för att förklara skillnader i skolresultat. Skillnaderna mellan familjer har ökat under de senaste åren, vilket beror på förändrad elevsammansättning. Familjen har inte fått större betydelse för skolresultaten för svenskfödda elever.*
- *Utrikesfödda elever klarar sig allt sämre i skolan, framförallt elever som anlänt efter skolstart. Resultatnedgången för nyanlända elever kan delvis förklaras av förändrad demografisk sammansättning.*

IFAU 2020, sid 171-172

I den sammanfattande syntesen i IFAU's rapport **Jämlikhet i möjligheter och utfall i den svenska skolan** är slutsatserna bland andra att

Det är otvetydigt att skillnaderna i elevresultat mellan olika skolor har ökat trendmässigt under flera decennier. Det är också uppenbart att skolor har blivit betydligt mer socialt segregerade under denna period. Det är alltså större skillnad mellan olika skolmiljöer i dag än det var för tjugo år sedan och en elevs sociala bakgrund har i dag större betydelse för klasskamraternas sociala bakgrund än tidigare. I detta avseende har skolan blivit mindre jämlik och elever kommer via skolan i dag kontakt med en socialt mer begränsad kamratgrupp än tidigare.
IFAU 2020, sid 264

och

Resultatskillnaderna mellan olika skolor har ökat drastiskt, från att förklara ca 4–5 procent av variationen i resultat mellan elever i början på 1990-talet ligger nivån idag runt 15 procent, oavsett vilket resultatmått vi studerar. Men, mot bakgrund av 1) ökad invandring och 2) ökad skolsegregationen, är det uppenbart att en stor del av dessa ökade skillnader beror på att skolors elevförutsättningar skiljer sig mer idag än tidigare.
IFAU 202, sid 265

Slutsatser

- De styrdokument som styr grundskolan i Avesta och i resten Sverige är tydliga i att alla elever ska ha samma/likvärdiga möjligheter att nå goda resultat i skolan och därigenom skaffa sig goda chanser att skapa ett gott liv.
- Likvärdiga förutsättningar avser inte samma åt alla utan en anpassad undervisning som tar sin utgångspunkt i varje elevs behov och förutsättningar så långt möjligt
- En ganska stor del av variationen mellan elevers resultat beror på den skola man går i som sin tur till stor del beror av elevsammansättningen på skolan
- Segregationen mellan skolor ökar i Sverige
- Det är viktigt av demokratiska skäl att motverka skolsegregation

Allmänt om skolresultat

Hur likvärdiga förutsättningar påverkar resultaten för enskilda elever är ganska väl beforskat. Det har funnits i huvudsak två sätt att tänka kring detta. Det ena sättet går ut på att försöka samla homogena elevgrupper med tanken att om elever i samma elevgrupp har liknande behov blir det lättare att svara upp mot dessa än om det finns flera olika behov i gruppen. Ett exempel på detta är nivågrupperade grupper. Här är forskningen ganska överens om att permanent nivågruppering har små eller inga positiva effekter på resultat. Däremot...

Vad gäller det andra förhållningssättet, att variation snarare är ett tillskott, kan forskningsläget sammanfattas mer positivt. Studier tyder på att de sociala vinsterna är väsentliga med blandade grupper. Studier av elever som gått i mer blandade klasser visar att elever från minoritetsgrupper gynnas utan att elever från majoritetsgruppen missgynnas, kamratrelationerna blir bättre i blandade klasser och eleverna upplever mer trygghet, högre självkänsla och mer välmående och genom studier av vuxna framkommer en kvarstående högre grad av vänskapsband över etniska och kulturella gränser.

SOU 2020:28 sid 204-205

Det indikerar att modellen att samla elever med samma socioekonomiska förutsättningar i homogena kluster leder till sammantaget sämre resultat. Det gäller särskilt de elever som har låga resultat i skolan.

Frågan om åldersblandade klasser har också underkastats omfattande forskning med tämligen entydiga resultat. En av de mest refererade rapporterna är Sundells **Är åldersblandade klasser bra för eleverna? En jämförande studie av 752 elever i årskurs 2 och 5**. Slutsatserna i rapporten är bland andra...

Analyser av förändringen från årskurs 2 till 5 visar att eleverna som hela tiden gått åldersblandat i genomsnitt hade sämre räkneförmåga, var mer blyga, avbrytande samt hade sämre ledaregenskaper än elever som hela tiden gått åldersindelad.

När elevernas sociala bakgrund och det pedagogiska arbetssättet vägdes in hade åldersblandade klasser en statistiskt säkerställd negativ effekt för 12 mått, en positiv för ett mått och ingen påvisbar effekt för sju mått.

Ålderssammansättning förklarade i de flesta fall mellan en och tre procent av variansen.

Eleverna i de åldersblandade klasserna föredrog att umgås med jämnåriga

"Är åldersblandade klasser bra för eleverna? En jämförande studie av 752 elever i årskurs 2 och 5" Sundell,

FOU2002:7, sid 5

Även IFAU tittade på detta i sin rapport **Åldersintegrerade klasser – bra eller dåligt för elevernas studieresultat** från 2008 och kommer fram till att...

Denna studie ger inte stöd åt hypotesen att åldersintegrerade klasser skulle påverka elevernas studieresultat positivt. I stället finner vi en negativ effekt på kognitiva tester i åk6. Denna negativa effekt tycks vara ungefär densamma för flickor, pojkar, lågpresterande elever och invandrarelever.

IFAU 2008:20: Åldersintegrerade klasser – bra eller dåligt för elevernas studieresultat -, Johansson Lindahl, sid 16

Det har i debatten framförts synpunkter på att Lund skola och By skola skulle vara extra framgångsrika skolor och att det av den anledningen skulle vara olyckligt att inte längre erbjuda åk4-6 på dessa skolor. En sammanställning av de nationella proven de tre senaste läsåren visar att By skola och Lund skola inte utmärker sig bland övriga. Man har vanligen bättre resultat än de skolor som lider av svåra socioekonomiska förutsättningar, men har också vanligtvis sämre resultat än till exempel Skogsbo skola, Bergsnässkolan, Karlbo skola och Fors skola vilket sammanställningen nedan visar.

		2016-17	2017-18	2018-19	2016-19	
		NP	NP	NP	Medelvärde/ämnesprov	Medelvärde totalt
KA 197	En	14,7	13,7	14,4	14,3	13,4
	Ma	14,7	10,8	9,8	11,8	
	Sv	15	14,2	13,5	14,2	
	SvA	-	-	-		
LU 51	En	13,8	10,8	15,6	13,4	12,3
	Ma	11,3	10,2	11,1	10,9	
	Sv	11,6	13,3	12,8	12,6	
	SvA	-	-	-		
KR 200	En	14,1	10,6	10,4	11,7	9,4
	Ma	10,4	8,5	8,1	9,0	
	Sv	13,2	-	7,1	10,2	
	SvA	-	2,5	-		
MA 333	En	12,1	13,1	12,8	12,7	10,6
	Ma	10,1	8,8	10,6	9,8	
	Sv	11,9	7,0	14,2	11,0	
	SvA	-	6,8	8,7		
BE 230	En	13,3	14,5	16,1	14,6	13,5
	Ma	12,3	15,5	14,8	14,2	
	Sv	9,8	13,6	12,0	11,8	
	SvA	-	-	-		
SK 380	En	14,1	13,5	14,8	14,1	13,2
	Ma	10,4	13,3	13,8	12,5	
	Sv	13,2	12,3	13,5	13,0	
	SvA	-	-	-		
FO 97	En	14,1	14,0	14,8	14,3	13,3
	Ma	13,4	11,9	12,7	12,7	
	Sv	12,5	13,0	13,5	13,0	
	SvA	-	-	-		
BY 81	En	14,1	-	-	14,1	12,7
	Ma	12,5	11,5	-	12,0	
	Sv	12,5	13,0	-	12,8	
	SvA	-	-	-		
JO 263	En	14,5	9,2	11,4	11,7	9,6
	Ma	10,9	7,9	8,5	9,1	
	Sv	11,6	-	2,5	7,1	
	SvA	-	-	9,6		

Skolverkets statistik 2020-05-15

Tabellen visar resultaten på de nationella ämnesproven i åk6 de senast tre åren. Siffrorna motsvarar medelmeritvärdet på respektive provbetyg, streck istället för siffror indikerar färre än 10 elever vilket är gränsen för vad Skolverket menar behövs för att få relevanta siffror. Ju grönare färg desto bättre resultat. Värdet längst till höger är medelvärdet av samtliga provbetyg i engelska, matematik och svenska de tre senaste läsåren. Längst till vänster är skolförkortningarna med antal elever mars 2020. De nationella ämnesproven rättas gemensamt i kommunen och ger därmed sannolikt en ganska rättvisande bild av måluppfyllelsen.

Slutsatser

- Elever med sämre förutsättningar vinner generellt på att placeras i grupper med elever med bättre förutsättningar utan att det drabbar eleverna med bättre förutsättningar.
- Elever med blandade erfarenheter och förutsättningar ger ett sammantaget bättre resultat än en modell med homogena grupper.
- Elever i åldersindelade grupper presterar generellt bättre än elever i åldersblandade grupper
- De tre senare åren finns det inget som talar för att elever i By och Lund presterar bättre än elever generellt i Avesta kommun.

Inkomna synpunkter

Det har varit viktigt att under tiden från det att utgångsförslaget presenterades fram till 20 maj då det slutgiltiga förslaget presenteras, ta del av de synpunkter och förslag som kommit in till förvaltningen på olika vägar. Det har funnits flera sätt att framföra synpunkter

- En särskilt upprättad mailadress
- En offentlig träff med representanter för By och Lund
- En offentlig träff med representanter, i huvudsak personal, för Bergsnäs och Markus
- Två träffar med personalrepresentanter från Markus, Bergsnäs, Krylbo och Skogsbo
- Samtal som inkommit via telefon till förvaltningen
- Insändare
- Skrivelser från bland annat By utvecklingsgrupp, lärare på Bergsnäs och lärare från Markus
- En namninsamling – Behåll våra F-6 skolor

Allmänheten

Från allmänheten kommer många synpunkter framförallt via mailadressen och insändare. Det mesta som kommit fram i insändare har också kommit via mail. Översiktligt går synpunkterna att dela in under följande rubriker

- **Kommunen bör inte spara på skolan/eleverna**
Här tycker man generellt att kommunen fullt ut borde kompensera för de minskade statliga bidragen samt att hyreshöjningar inte ska drabba kommunal verksamhet. Flera är också av den uppfattningen att GBAB tar ut orimligt höga hyror.

Det här har förvaltningen uppfattat som en politisk fråga och inte tagit ställning till, annat än att mer resurser naturligtvis ger fler möjligheter än vad mindre resurser ger.

- **Små landsbygdsskolor är viktiga för landsbygden**
Flera anser att By och eller Lund skola är viktiga för landsbygden generellt och har en oro över att det kommer att påverka viljan att flytta ut på landsbygden och viljan att satsa där.

Även detta är politiska värden som förvaltningen inte tagit ställning till

- **Små skolor är bra skolor**
Flera anser att det finns ett särskilt värde med små skolor generellt. I första hand anför att elever känner sig tryggare, men också att (eller kanske just därför) resultaten blir bättre.

Förvaltningen ser inte att det går att visa att detta skulle gälla i Avesta kommun. Resultaten visar snarare motsatta siffror och när det gäller trygghet är det stora skillnader år till år både vad gäller upplevd trygghet och anmälda kränkningar. Lund skola ligger generellt bra till vad gäller upplevd trygghet medan By varierar kraftigt. När det gäller kränkningar mätt i antal kränkningar per 100 barn ligger både By och Lund betydligt sämre till. Båda sätten att mäta är emellertid behäftade med stor osäkerhet.

- **Fel tid och form att presentera förslaget**
Det är förvaltningens uppfattning att det var den enda möjliga tidpunkten och att det gjordes för att det skulle bli offentligt så snabbt och enkelt som möjligt efter presentationen för BS.
- **Det blir sämre undervisning med större klasser**
Det är rimligt att på mellanstadiet ha klasser på drygt 20 elever. Syftet är ju att samla resurser så att elever som behöver insatser utanför ordinarie klassrumsundervisning ska kunna få det.

- **Bergsnässkolan borde vara lågstadieskolan i centrala Avesta**
Lokalerna räcker inte till för F-3 (som ju är en årskurs mer än 4-6) på Bergsnässkolan och det är värdefullt att ha undervisningen på lågstadiet på samma enhet. Både läroplanen och lärarutbildningen är byggd efter F-3 som en sammanhållen enhet och 4-6 som en annan.
- **Övergångsproblem**
Här har flera relevanta synpunkter inkommit som påpekat att det blir rörigt för de elever som går i åk3 och 6 HT21. Det behöver tas särskilda beslut för dessa årskurser.
- **Idrott och slöjd för mellanstadiet passar bättre i Markusskolan**
Det uppfattas allmänt att Markusskolans slöjd- och idrottslokaler är mer lämpliga för mellanstadiet än för lågstadiet. Det är lätt att hålla med om detta, men det är ju också så att fritidshemmet, som också kommer att ha stor glädje av en idrottsbana, kommer att vara betydligt större på en lågstadieskola. I nuläget fungerar undervisningen i åk4-6 i idrott och slöjd på Bergsnäs i befintliga lokaler.
- **Det blir för långa skolskjutsar för somliga elever**
Här har framkommit synpunkter på att framförallt elever som redan har ganska lång väg till By skola kommer att få ännu längre väg. Vidare har anförts att säkerheten är sämre än vad som är försvarligt för yngre barn. Det här är synpunkter som förvaltningen tagit till sig till det slutförslaget.
- **Det är dåligt att få lov att byta skola och klass till åk4, F-6 bör behållas**
Några personer förordar allmänt att det av trygghetsskäl bör vara så att man ska gå i samma skola från förskoleklass till åk6. Mindre kontinuitet i undervisningen och oro kring att byta kamrater och skola kommer att försämra förutsättningarna för en bra skolgång.

Erfarenhetsmässigt brukar det gå väldigt bra att byta klass när det görs organiserat och vid förutbestämda tidpunkter under skolgången. Erfarenheterna vid de skolor som gör nya klasser till åk3 är också goda.

Personal på Bergsnässkolan, Markusskolan, Skogsbo och Krylbo

Efter att framför allt personal från Bergsnässkolan, men också vissa personalkategorier inkommit med skrivelser, har det genomförts två träffar med representanter för Markusskolan, Bergsnässkolan, Krylbo skola och Skogsbo skola under ledning av en utredare från förvaltningen. Det som framkommit i form av synpunkter från personalrepresentanterna som deltagit är...

- Markus: de flesta förordar utgångsförslaget (F-3 på Markus. Sporthallen bra för bl a fritids)
- Bergsnäs: Förordar F-6 på båda ställena. Oro för trånga lokaler och liten idrottsbana. Förordar förändrad elevstruktur t ex genom att jobba med upptagningsområden och info
- Krylbo: Oro för bussandet. Förordar nybygge i Krylbo och eventuellt samarbete med Karlbo. Påtalar att Krylbo fortsätter vara segrerat upp till åk3
- Skogsbo: Nära samarbete krävs för att det ska bli en bra sammanslagning i åk4

Ett längre resonemang kring detta finns senare under rubriken ”Markus- och Bergsnässkolan”.

Barnrättsprövning

Barnrättsprövningen har genomförts av en grupp bestående av en utredare från förvaltningen, en kurator re-chef och AST-samordnaren från Avesta resurs.

I prövningen har elever på skolor med åk2 och 3 samtalat om sina tankar kring förslaget utifrån förutsättningarna på respektive skola. Samtalen har letts av kuratorer. Elever i åk4 där man gjort nya klasser eller bytt skola har svarat på en enkät.

Samtalen visar att det finns viss oro hos flera elever i de grupper som finns på skolor där mellanstadiet tas bort i förslaget. Det gäller oro för att inte få med sig kamrater i den nuvarande klassen till den nya, skolresor och allmän oro för nya förhållanden och miljöer. I skolor som i förslaget ska ta emot nya elever var det däremot positivt och snarare spänning och förväntan.

Enkäten i åk4 ger inget stöd åt att klassbyten eller skolbyten har haft någon större negativ påverkan på det stora flertalet elever. Det ska dock sägas inga av dessa elever har bytt både klass och skola och av andra skäl än vad som blir aktuellt för en grupp elever om det beslutas i enlighet med förslaget.

Prövningen resulterar i att ursprungsförslaget i huvudsak är det bästa för barnen i Avesta kommun utifrån de förutsättningar som föreligger. Man vill emellertid att extra ansträngningar görs för att hitta lösningar för de elever i By som får mycket långa skolresor.

Barnrättsprövningen i sin helhet bifogas.

By skola kvar i nuvarande form

Med nuvarande kommunikationer är det huvudsakligen By skola och Johan-Olovskolan som berörs av eventuella förändringar för By skola.

Utgångsförslaget

Utgångsförslaget där eleven väljer skola till åk4, kommer sannolikt att leda till att de flesta eleverna från By skola hamnar i Johan-Olovskolan. Mindre delar kanske i Karlbo och enstaka elever i andra skolor. Dessa kommer inte att på något praktiskt sätt kunna åka skolskjuts. För ett fåtal elever som redan har en längre sträcka till By skola innebär det att det kan bli ganska långa skoldagar inklusive skolskjutsen. Restiden blir sannolikt inte mer än 2X15 min längre per dag men lagt på resan till och från By kan det kännas som en betydande försämring. Det är i det perspektivet rimligt att titta på andra lösningar som når samma eller nästan samma resultat avseende likvärdighet, resultat och ekonomi.

Alternativa lösningar

By skola	LÅ 21/22	LÅ 22/23	LÅ 23/24	LÅ 24/25	LÅ 25/26	LÅ 21/22	LÅ 49/50
Förskoleklass	4	6	8	6	6	4	6
Åk 1	9	5	6	7	6	9	6
Åk 2	4	9	5	7	8	4	6
Åk 3	9	4	9	6	7	9	7
Åk 4	11	9	5	9	6	11	7
Åk 5	7	12	10	6	9	7	8
Åk 6	11	7	12	10	6	11	8
Summa	55	52	54	50	48	55	48

Johan-Olovskolan	LÅ 21/22	LÅ 22/23	LÅ 23/24	LÅ 24/25	LÅ 25/26	LÅ 21/22	LÅ 49/50
Förskoleklass	15	17	15	15	16	15	14
Åk 1	16	17	18	17	17	16	16
Åk 2	17	16	16	18	17	17	16
Åk 3	23	18	17	18	19	23	17
Åk 4	17	20	16	15	15	17	15
Åk 5	19	16	19	15	14	19	14
Åk 6	13	17	16	18	15	13	14
Summa	119	121	117	115	112	119	107

JO + BY	LÅ 21/22	LÅ 22/23	LÅ 23/24	LÅ 24/25	LÅ 25/26
Förskoleklass	19	23	23	21	22
1	25	22	24	24	23
2	21	25	21	25	25
3	32	22	26	24	26
4	28	29	21	24	21
5	26	28	29	21	23
6	24	24	28	28	21

Tabellen visar prognosen (SCB) för elevunderlaget till By skola och Johan-Olovskolan och slutligen de båda tillsammans. Till Johan-Olovskolans elevsiffror ska läggas asylsökande elever så länge Invandrarverkets anläggningsboende finns kvar i Horndal. Det gör att det under några år framöver

kommer att finnas underlag till två klasser per årskurs sammantaget för By och Horndal. En alternativ lösning som innebär att mellanstadiet i någon form blir kvar skulle vara att i alla årskurser där det finns underlag för två klasser ordnas undervisning för en klass i By och en i Horndal. Framgångsfaktorer för en sådan modell skulle vara att

- By skola innefattas i Horndals Ro
- Elever fördelas redan från förskoleklassen så att det endast blir en klass i Horndal genom att ett antal elever som idag geografiskt hör till Johan-Olovskolan får By skola som placeringskola

Det finns fördelar med den här modellen

- Färre elever kommer att behöva långa skolskjutsar
- Elevunderlaget på lågstadiet i By blir stabilare
- Antalet klasser i Horndal begränsas i F-3
- Goda möjligheter till samarbete mellan Johan-Olovskolan och By skola
- Ekonomiskt blir skillnaden inte stor mot utgångsförslaget eftersom fastigheten finns och hyra sannolikt kommer att behöva betalas även utan mellanstadium

Ur ett likvärdighetsperspektiv är det osäkert hur den här modellen slår över tid. Med de elever som i nuläget är inskrivna i By skola respektive Johan-Olovskolan så varierar andelen elever som har rätt till modersmål högst väsentligt särskilt i By. Totalt sett är emellertid skillnaden inte orimligt stor ur ett likvärdighetsperspektiv. Osäkerheten är emellertid stor eftersom det i hög grad handlar om asylsökande elever där omsättningen på elever är stor och kan variera mellan årskurserna över tid.

I nuläget ser det ut enligt nedan för de årskurser som finns i grundskolan HT21.

VT20	Åk1	Åk2	Åk3	Åk4
BY	31%	18%	0%	23%
JO	25%	45%	32%	62%

Nackdelar med modellen är att samarbete inom respektive årskurs inte kan förväntas bli lika framgångsrikt när klasserna finns i olika skolor, vilket kan påverka elevernas resultat negativt.

En annan alternativ modell skulle vara att behålla By skolas mellanstadium oavsett antal elever och jobba åldersblandat för att få resurserna att räcka. Elevantalet ser ogynnsamt ut för detta då man många år skulle få välja mellan två stora klasser (F-3 och 4-6) med möjlighet att dela klasserna ibland eller tre klasser (F-1, 2-3 och 4-6) där resurserna endast räcker till tre klasslärare och inte mer enligt tidigare räkneexempel. Det här alternativt är avgjort det sämsta dels för att forskningen så entydigt visar att åldersblandade klasser, särskilt genom hela låg- och mellanstadiet leder till sämre resultat, dels för att det blir extremt ineffektivt använda personalresurser.

Slutsatser

Sammantaget förordas att ändra från utgångsförslaget till att istället skapa ett gemensamt rektorsområde där man behåller mellanstadiet i By i alla årskurser där elevunderlaget motiverar två klasser sammanlagt i By och Horndal.

Lund skola kvar i nuvarande form

I utgångsförslaget läggs Lund skola ned. Kring detta har det kommit många synpunkter. De flesta handlar om att det dels är en bra och fungerande skola och att stora värden både utbildningsmässigt och för landsbygden kring Folkärna i allmänhet skulle gå förlorade. Många har pekat på möjligheten att istället skjutsa elever till Lund skola så att klasserna fylls upp till fulla klasser i Lund istället för på andra ställen. Som tidigare berörts är det vitalt att vi lyckas minska antalet klasser i kommunen och att det finns två sätt...

- Anpassa antalet klasser på central nivå utifrån antal barn i kommunen genom att tilldela skolorna resurser i form av ”klasspeng”
- Anpassa antalet klasser på skolnivå med hjälp av elevpeng som rektor väljer lämplig organisation efter.

Båda dessa modeller möter svårigheter när det gäller Lund skola

Minska klasser genom att skjutsa elever till Lund skola

Hur elever får placeras i skolor och klasser regleras i skollagen 10 kapitel.

Skollagen 10 kap

30 § En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola.

Kommunen får annars frångå elevens vårdnadshavares önskemål endast om

1. den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen, eller
2. det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studier

31 § Den som har blivit placerad vid en viss skolenhet har rätt att gå kvar där om inte något annat följer av 30 § andra stycket. Detsamma ska gälla den som har tagits emot i förskoleklassen och som ska fortsätta sin utbildning i grundskolan vid samma skolenhet.

Det betyder i vårt sammanhang att endast elever som går ut åk 3 i en skolenhet som saknar åk4 är aktuella att bussas till Lund skola. Det är i så fall endast elever från Nordanö (som nu) och elever från Krylbo där endast åk F-3 kommer att finnas kvar, är möjliga att busa till Lund. Övriga elever har rätt att gå kvar på sin skolenhet. Utifrån detta uppstår flera avsevärda problem.

- Det löser inte problemet med färre klasser eftersom klasserna i Karlbo och Fors blir kvar orörda och de 6-7 elever per årskurs som bussas från Krylbo till Lund istället för Skogsbo i stort sett varje år inte påverkar antalet klasser i Skogsbo. Det blir med andra ord inte färre klasser i kommunen.
- Det är i första hand föräldrarnas val som bestämmer skolplacering. Det kommer att finnas platser både i Karlbo och Skogsbo och ibland i Bergsnäs. Det är rimligt att tro att föräldrarna hellre väljer dessa skolor.
- Lund skola är en egen skolenhet (Skolväsendets överklagandenämnd 2014-12-08 dnr 2014:416). Det går därför inte att genom att göra om rektorsområden, tvinga elever till Lund med argumentet att rektor bestämmer vilken klass eleverna ska placeras i.

Det finns helt enkelt inget sätt att busa elever till Lund om man inte istället lägger ned Fors eller Karlbos mellanstadier. Dessa elever får inte plats i Lund, så det leder till en rad andra svårigheter.

Minska klasser genom att varje skola anpassar sin organisation

För Lund skola är det tidigare räkneexemplet i högsta grad tillämpligt.

En skola med 55 elever

1 klass i mellanstadiet kräver 1365 min/vecka (all undervisning i helklass) = $1365/1080 = 1,26$ tjänst.

Av den sänkta elevpengen återstår 35 500 kr till personalkostnader.

55 elever ger $55 \times 35\,500 \text{ kr} = 1\,950\,000 \text{ kr}$

3 klasser: $1,26 \text{ tjänster} \times 3 = 3,8 \text{ tjänster}$

$1\,950\,000 / 1,4 / 12 / 3,8 = 30\,545 \text{ kr/månad}$ (1,4 är arbetsgivaravgifter, 12 är 12 månader)

För att överhuvudtaget ha en lärare i klassrummet åt de tre klasserna behöver man hitta tre lärare med en månadslön på högst 30 545 kr. Ingångslönen för utbildade lärare ligger på knappt 30 000kr. Utöver dessa klasslärare som ska undervisa i alla ämnen i helklass, sköta alla rastvakter, bussvakter, bibliotek, datorer och annat finns ingen annan personal att tillgå utom en halvtjänst skolgrupp. Det finns varken pengar till speciallärare eller någon resurs för elever som behöver stöd utöver ordinarie klassundervisning.

Det är inte rimligt att barnen i Lund inte får tillgång till exempelvis speciallärare, vilket gör att man skulle behöva ta av andra skolors grundtilldelning.

Slutsatser

Det finns inget sätt att behålla Lund skola som inte kommer att kosta övriga skolor mellan tre och fyra Mkr eftersom eleverna i Lund får plats i befintliga klasser på andra skolor. Att behålla Lund skola blockerar dessutom effektivt möjligheterna att t ex Karlbo och Fors får ett lämpligt antal elever vilket kommer att leda till åldersblandade klasser av ganska krystade och onaturliga modeller. Det omöjliggör i praktiken möjligheterna att fördela resurser utifrån en modell med klasspeng.

Sammantaget leder det till att andra skolor som kommer att ha fått en sänkt elevpeng med cirka 5 500 kr också ska finansiera Lund skola genom att ytterligare få kraftigt begränsad (7-8 personer) tillgång till personal som arbetar med elever som behöver insatser utöver ordinarie klassrumsundervisning. Det kan vara svårigheter som...

- Elever med autism
- Elever med svår ADHD
- Elever med dyslexi
- Hemmasittare
- Elever med fysiska handikapp
- Elever med svåra kommunikationsproblem till exempel elever utan tal
- Elever med CP-skada
- Särskoleintegrerade elever

Det här är elever som ofta har ett stort behov av stöd som inte går att fullt ut ge i ordinarie undervisning av en ensam klasslärare. Det är svårt att se att dessa elever runt om i kommunen inte i hög omfattning kommer att drabbas av att vi inte på ett effektivt sätt kan använda våra resurser. (se exempel under ”*Spara på stödpersonal*” i början på texten). Det skulle bli mycket svårt att hävda att Avesta kommun i rimlig omfattning anpassar undervisningen utifrån elevers enskilda behov i enlighet med Skollagen 1:4.

Utgångsförslaget att lägga ned Lund skola från HT21 kvarstår därför.

Markus- och Bergsnässkolan

De synpunkter som inkommit angående Markusskolan och Bergsnässkolan har i huvudsak varit kring följande uppfattningar

- Det är bättre att behålla båda skolorna som F-6 skolor
- Det är en bra idé att göra den ena skolan till låg- och den andra till mellanstadium, men Bergsnäs borde vara lågstadieskolan och Markusskolan mellanstadiet.
- Lokalerna på Markusskolan passar bättre för mellanstadieelever
- Kan man lösa den stora segregationen på Markusskolan med hjälp av Skogsbo skola istället?

Eftersom personalen på de berörda skolorna har varit aktiva i dessa frågor har representanter Markusskolan, Bergsnässkolan, Krylbo skola och Skogsbo skola samlats vid två tillfällen för diskutera vilka andra sätt som eventuellt kan minska segregationen och öka likvärdigheten mellan skolorna.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att även om man är relativt överens om problembilden skiljer sig åsikterna om lösningar åt mellan och i viss mån inom skolorna.

- Markus: de flesta (inte alla) förordar utgångsförslaget (F-3 på Markus. Sporthallen bra för bl a fritids)
- Bergsnäs: Förordar F-6 på båda ställena. Oro för trånga lokaler och liten idrottshall. Förordar förändrad elevstruktur t ex genom att jobba med upptagningsområden och info
- Krylbo: Oro för bussandet. Förordar nybygge i Krylbo och eventuellt samarbete med Karlbo. Påtalar att Krylbo fortsätter vara segregerat upp till åk3
- Skogsbo: Nära samarbete krävs för att det ska bli en bra sammanslagning i åk4

När det gäller synpunkten från Skogsbo finns det inga invändningar. Den utredning som efter ett beslut får i uppdrag att titta över rektorsområden bör överväga om detta är ett starkt skäl att Skogsbo skola och Krylbo skola ska ingå i samma rektorsområde för att underlätta samverkan inför åk 4.

Hur bussandet får åk 4-6 från Krylbo ska organiseras behöver också utredas under hösten tillsammans med Dalatrafik. Bussåkande är en förmåga som kan tränas tillsammans med personal till en början.

Avseende hur årskurser eller elever ska fördelas för att segregationen ska minska finns det flera argument åt båda håll. Avgörande för det slutliga förslaget har varit följande.

- **F-6 på båda skolorna - Förändra skolvalsmönstret med hjälp av information**

Det är inte osannolikt att ett mer aktivt arbete för att få föräldrar i centrala Avesta att välja Skogsbo skulle kunna ge ett visst resultat. För att reellt minska på segregationen i Markusskolan krävs också att föräldrar som bor i Skogsbo skolas eller Bergsnässkolans nuvarande upptagningsområden också väljer att placera sina barn i Markusskolan. Utsikterna till det bedöms som små. Den här modellen har dessutom inte full effekt förrän läsåret 2027/28 (Skollagen 10:31).

Att med hjälp av information inför valet till förskoleklass påtagligt förändra segregationen på Markusskolan bedöms inte vara framgångsrikt.

- **F-6 på båda skolorna - Minska segregationen med hjälp av förändrade upptagningsområden**

Den här modellen har prövats utan framgång. Eftersom det fria skolvalet gäller och det inte går att fylla upp alla klasser exakt motverkades effekten av upptagningsområdena av aktiva val som i stort gjorde upptagningsområdena irrelevanta. Även den här modellen är behäftad med svagheten att inte ge full effekt för läsåret 2027-28 (Skollagen 10:31).

Att med hjälp av förändrade upptagningsområden påtagligt förändra segregationen på Markusskolan bedöms inte vara framgångsrikt.

- **Bergsnässkolan bör vara lågstadieskola**

Det finns argument för detta. Det finns nya fina slöjdsalar i Markusskolan och huvuddelen av slöjdundervisningen sker på mellanstadiet, även idrottshallen på Markusskolan uppfattas som bättre lämpad för mellanstadieelever än den i Bergsnäs. Det finns emellertid även lokalspekter som talar för utgångsförslagets lösning exempelvis fritidshemmets verksamhet. Av större vikt är

att lokalerna på Bergsnäs inte räcker till 4 årskurser (F-3). Lågstadium på Bergsnässkolan skulle därför behöva betyda F-2 medan 3-6 skulle husera på Markusskolan. Mot detta finns flera invändningar Sedan några år tillbaka är den svenska grundskolan uppbyggd av tre stadier, låg- (F-3), mellan- (4-6) och högstadiet (7-9). Det avspeglar sig i både skollag, timplan, läroplanens centrala innehåll, läroplanens kursmål och lärarutbildningen.

I den nuvarande utbildningen väljer man en av två olika utbildningar, Grundlärarprogrammet F-3 eller Grundlärarprogrammet 4-6. (Se t ex Högskolan Dalarna <https://www.du.se/lararprogrammet/>). Behörigheten och legitimationen begränsas förstås till den utbildning man examinerats ifrån. En 3-6 skola skulle därför behöva ha F-3 lärare i åk3 och mellanstadielärare i resten av årskurserna. Detta kan i viss mån undvikas så länge lärare med gamla utbildningar finns kvar i systemet. Nyrekryteringen blir med säkerhet lidande omedelbart.

När det gäller skollagen så utgår bland annat den så kallade ”läsa-, skriva-, räknagarantin” (Skollagen 3:4) från lågstadiet där insatser ska genomföras under F-3 för att sedan en överlämning till åk4 ska ske på ett bra sätt.

Timplanen är en stadietimplan som bestämmer hur många timmars undervisning ska erbjudas i respektive stadium.

Även i läroplanen (Lgr11) är både det centrala innehållet och kunskapskraven utformade stadiervis med mål som ska uppnås i åk3 och åk6. Det vore olyckligt och inte efter intentionerna om en skola endast är ansvariga för elevernas kunskapsinhämtning fram till åk2 och aldrig hinner fram till åk3 där skolans insatser ska utvärderas mot mål genom bland annat nationella prov i svenska och matematik.

- Med nuvarande gemensamma elevunderlag till Markusskolan och Bergsnässkolan skulle andelen elever med beviljad modersmålsundervisning ligga kring 42-45% i respektive årskurs. Samma siffror för Skogsbo och Krylbo hamnar på 27-37%. Det är andelar som tydligt utjämnar elevunderlaget och påtagligt minskar segregationen jämfört med nuvarande Markus- (69%) och Krylboklasser (79%).

Slutsatser

Möjligheterna att Markusskolan och Bergsnässkolan ska fortsätta som F-6 skolor och samtidigt i rimlig tid utjämnat elevunderlagen bedöms som mycket små, varför återstår att göra den ena skolan till en lågstadieskola och den andra skolan till mellanstadieskola. Den enda av skolorna som har möjlighet att ta emot elever i åk F-3 är av utrymmesskal Markusskolan. Det vore olyckligt att dela på lågstadiet. Utgångsförslaget att erbjuda ÅkF-3 i Markusskolan och åk 4-6 i bergsnässkolan kvarstår därför.

Sammanfattning

Ett ganska stort antal synpunkter och förslag har inkommit till förvaltningen. Ovan har beskrivits hur förvaltningen ser på de förslag/synpunkter som inte är av en mer politiskt värderande natur. Det har lett till att utgångsförslaget kvarstår med ändringar i förslaget avseende i huvudsak By skola. Synpunkter på att elever som går i åk3 och 6 HT21 kan råka illa ut med stora förändringar två år i rad bör beaktas.

Det bästa sättet att praktiskt lösa placeringen av elever i respektive skola är att genomföra skolval för samtliga elever även till åk4.

Förslag till beslut

För att bättre uppnå likvärdighet för alla kommunens elever, högre kunskapsresultat och en ekonomi i balans beslutas att

- Föreslå kommunfullmäktige att undervisning i åk F-3 erbjuds från och med HT21 endast på Karlbo skola, Nordanö skola, Krylbo skola, Markusskolan, Skogsbo skola, Fors skola, By skola, och Johan-Olovskolan
- Föreslå kommunfullmäktige att undervisning i åk 4-6 erbjuds från och med HT21 endast på Karlbo skola, Bergsnässkolan, Skogsbo skola, Fors skola, By skola och Johan-Olovskolan
- Föreslå kommunfullmäktige att Lund skola läggs ned och lokalerna sägs upp
- Skolval genomförs för samtliga elever till F-klass, åk4 och åk7
- Åt Re-chef Utbildning uppdras att till 2020-10-01
 - Utredda urvalsregler som gynnar likvärdighet till skolvalen för F-klass, åk4 och åk7
 - Utredda övergångslösningar för elever i åk3 och 6 HT21
 - Utredda nya rektorsområden från HT21
 - Utredda ny skolledarorganisation från HT21
 - Utredda en ny modell att fördela medel till rektorsområdena som utgår från elevgrupper/klasser istället för elev